

POSTANOWIENIE

Dnia 16 grudnia 2015 r.

Sąd Rejonowy w Gliwicach Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSR Łukasz Malinowski

Protokolant: Sylwia Pordzik

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 2 grudnia 2015 r. w Gliwicach

sprawy z wniosku **T. M.**

z udziałem **H. M., S. M., K. M.**

o podział majątku wspólnego i dział spadku

postanawia

1. ustalić, że w skład majątku wspólnego F. M. i H. M. wchodzi lokal stanowiący odrębną nieruchomość położony w G. przy ul. (...) wraz z udziałem w prawie użytkowania wieczystego gruntu, dla którego Sąd Rejonowy w Gliwicach prowadzi księgę wieczystą (...) o wartości 182.925zł zł (sto osiemdziesiąt dwa tysiące dziewięćset dwadzieścia pięć złotych);
2. ustalić, że w skład spadku po F. M., synu B. i L., zmarłym dnia 02 sierpnia 2012 roku w G., ostatnio stale zamieszkałym w G. wchodzi udział w rozmiarze $\frac{1}{2}$ części prawa własności odrębnej nieruchomości wraz z udziałem w prawie użytkowania wieczystego gruntu opisanej w pkt 1 postanowienia;
3. ustalić, że wartość długu spadkowego po F. M. wynosi 4.024,80zł (cztery tysiące dwadzieścia cztery złote osiemdziesiąt groszy), a w pozostałym zakresie wniosek o ustalenie długów spadkowych oddalić;
4. dokonać podziału majątku wspólnego F. M. i H. M. i działu spadku po F. M. w ten sposób, że przyznać uczestniczce H. M. udział w prawie własności lokalu stanowiącego odrębną nieruchomość wraz z udziałem w prawie użytkowania wieczystego gruntu opisany w pkt 2;
5. zasądzić od uczestniczki H. M. na rzecz wnioskodawcy T. M. i uczestników S. M. i K. M. kwoty po 21.859,42 zł (dwadzieścia jeden tysięcy osiemset pięćdziesiąt dziewięć złotych czterdzieści dwa grosze) tytułem spłaty płatne w terminie roku od dnia uprawomocnienia się postanowienia z ustawowymi odsetkami na wypadek uchybienia terminowi płatności;
6. nakazać pobrać z zasądzonych w punkcie 5 roszczenia od wnioskodawcy T. M. kwotę 292,69 zł (dwieście dziewięćdziesiąt dwa złote sześćdziesiąt dziewięć groszy) i od uczestników S. M. i K. M. kwoty po 592,69 zł (pięćset dziewięćdziesiąt dwa złote sześćdziesiąt dziewięć groszy) na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Gliwicach tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

SSR Łukasz Malinowski

UZASADNIENIE

Wnioskodawca T. M. precyzując wniosek na rozprawie w dniu 10 grudnia 2014r. wniósł o ustalenie, że w skład majątku wspólnego jego ojca - spadkodawcy F. M. i uczestniczki H. M., wchodzi lokal stanowiący odrębną nieruchomość położony w G. przy ul. (...) wraz z udziałem w prawie użytkowania wieczystego gruntu, dla którego Sąd Rejonowy

w Gliwicach prowadzi księgę wieczystą (...). Nadto wniósł o ustalenie, że w skład spadku po F. M. wchodzi udział w rozmiarze 1/2 części prawa własności wymienionej nieruchomości lokalowej. Wnioskodawca zażądał dokonania podziału majątku wspólnego i działu spadku po F. M. w ten sposób, że uczestniczka H. M. otrzyma całą nieruchomość z obowiązkiem spłaty wnioskodawcy i pozostałych dzieci spadkodawcy – uczestników S. M. i K. M.. Wnioskodawca argumentował, że taki sposób działu spadku po ojcu uzasadnia fakt, że obecnie w nieruchomości zamieszkuje uczestniczka H. M., a potrzeby mieszkaniowe wnioskodawcy i pozostałych uczestników są zaspokojone. Wartość całej nieruchomości zdaniem wnioskodawcy wynosi 200.000 zł. dlatego wysokość spłaty wynosi po 25000 zł.

Uczestnicy S. M. i K. M. przychyliłi się do wniosku.

Uczestniczka H. M. zgodziła się na dokonanie podziału majątku wspólnego i działu spadku po jej zmarłym mężu F. M. w sposób wskazany we wniosku. Zdaniem uczestniczki wartość jedyne go składnika majątku wspólnego - nieruchomości opisanej we wniosku to 140.000 zł. gdyż wymaga ona remontu. Zgodziła się na ratalną spłatę wnioskodawcy, podnosząc że spłata pozostałym uczestnikom nie należy się. Zarzuciła, że uczestnicy po wyprowadzeniu się z domu rodzinnego nie utrzymywali kontaktów ani z nią, ani z ojcem, a ten nie mógł liczyć na ich pomoc i wsparcie. Okazali zatem rażąca niewdzięczność spadkodawcy. Dlatego zgodnie z zasadami współżycia społecznego uczestniczka winna zostać zwolniona z obowiązku spłaty na ich rzecz. Wskazała nadto, że nie posiada majątku, zatem i z tej przyczyny nie może spłacić uczestników, a wnioskodawcę jedynie w ratach.

Na rozprawie w dniu 7 października 2015r. a następnie w piśmie z dnia 14 października 2015r. uczestniczka wniosła o rozliczenie jako długu spadkowego – kosztów pogrzebu spadkodawcy, stypy oraz pomnika w łącznej kwocie 9524,80 zł., przyznając jednocześnie, że otrzymała zasiłek pogrzebowy w kwocie 4000 zł.

Wnioskodawca i pozostali uczestnicy zgodzili się na zaliczenie do długów spadkowych kosztów pogrzebu spadkodawcy za wyjątkiem: kosztów wykonania pomnika /k.125/ i stypy /k.150/. Podnieśli nadto, że uczestniczka otrzymała środki z (...) z tytułu śmierci spadkodawcy oraz zasiłek pogrzebowy.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Spadkodawca F. M. ze związku z T. G. posiadał troje dzieci – wnioskodawcę T. M. urodzonego w (...)r. i uczestników S. M. urodzonego w (...)r. i K. M. zd. (...) urodzoną w (...)r. T. G. zmarła 1972r. Spadkodawca ponownie zawarł związek małżeński z uczestniczką H. M. w 1974r., która miała już syna z poprzedniego związku.

okoliczności bezsporne.

Stosunki między dziećmi spadkodawcy a uczestniczką H. M. nie układały się dobrze. Pierwszy z domu rodzinnego wyprowadził się S. M. w latach 1978-1979, który ożenił się i zamieszkał na terenie Niemiec. Ze względu na złe relacje, szczególnie z uczestniczką, dom rodzinny następnie opuściła K. M. będąc w zaawansowanej ciąży. Zamieszkała także na terenie Niemiec. Wnioskodawca wyprowadził się z domu rodzinnego w 1990r. i po czym przez dwa lata nie utrzymywał kontaktów ze spadkodawcą. Za namową uczestniczki ponownie nawiązał kontakt z ojcem. Wnioskodawca interesował się sprawami swego ojca, odwiedzał go i służył pomocą, aż do śmierci.

Kontaktów z ojcem i uczestniczką nie utrzymywały pozostałe jego dzieci zamieszkałe w Niemczech. Nie służyły mu pomocą. Jedynie S. pod koniec życia ojca spotykał się z nim, głównie w czasie święta Wszystkich Świętych.

dowód: zeznania wnioskodawcy i uczestniczki /k.125-126v/

W skład majątku wspólnego uczestniczki H. M. i spadkodawcy wchodzi lokal stanowiący odrębną nieruchomość położony w G. przy ul. (...) wraz z udziałem w prawie użytkowania wieczystego gruntu, dla którego Sąd Rejonowy w Gliwicach prowadzi księgę wieczystą (...) o wartości 182.925 zł.

dowód: opinia biegłego z 13 kwietnia 2015r. k. 57-102, opinia uzupełniająca k.118-119

Uczestniczka i spadkodawca w równym stopniu przyczyniali się do powstania majątku wspólnego.

Spadkodawca zmarł 2 sierpnia 2012r. a spadek po nim w równych częściach nabyli jego żona H. M. i jego dzieci T. M., S. M., i K. M..

okoliczności bezsporne.

Pogrzeb spadkodawcy zorganizowała uczestniczka H. M.. Z tego tytułu poniosła koszty zakupu trumny - 1350 zł., wykopania grobu – 1000 zł., kosmetyki i przechowania zwłok odpowiednio 160 zł. i 120 zł., koszty wieńca - 150 zł., palmy - 180 zł., floretu - 80 zł., obramowania grobu - 200 zł., opłaty cmentarnej 604,80 zł. a następnie wykonania pomnika 4.180 zł. Łącznie koszty te wyniosły 8.024,80 zł. Pomnik został wykonany z granitu i jest podobny do innych tego typu pomników na cmentarzu.

Uczestniczka koszty pogrzebu sfinansowała częściowo z zasiłku pogrzebowego a w pozostałej części z własnych środków.

dowody: zeznania wnioskodawcy i uczestniczki /k.125-126v/, faktury i rachunki /k.134-137/, kosztorys z 2 fotografiami /k.139-141/

Obecnie wnioskodawca ma 53 lata, utrzymuje się z zasiłku rehabilitacyjnego w kwocie około 1800-1900 zł. miesięcznie, a jego żona z wynagrodzenia za pracę w kwocie 2400 zł. miesięcznie. Nie ma nikogo na utrzymaniu, zamieszkuje w lokalu gminnym, ma F. (...) z 2010r. i 15.000 zł. oszczędności. Wnioskodawca rozmawiał z uczestniczką w czasie pierwszego święta Wszystkich Świętych, przy grobie spadkodawcy o spłacie jego udziału w spadku. Uczestniczka deklarowała chęć spłaty.

dowody: zeznania wnioskodawcy /k.125-126/,

Uczestniczka ma obecnie 69 lat i utrzymuje 2470 zł. netto emerytury miesięcznie, którą w całości przeznacza na pokrycie kosztów mieszkania, wyżywienia, pomocy medycznej i inne bieżące wydatki. Choruje na osteoporozę i nadciśnienie. Wraz z nią zamieszkuje syn i synowa z wnucami, którzy pracują, prowadzą oddzielne gospodarstwo domowe i gdy mają pieniądze wówczas częściowo pokrywają koszty mieszkania. Uczestniczka nie ma żadnego majątku. Nie rozważała sprzedaży mieszkania, ani nie badała swojej zdolności kredytowej.

dowód: zeznania uczestniczki /k.127v/ oraz informacyjnie oświadczenie majątkowe /k.38-40/

Stan faktyczny w znacznej mierze był bezsporny. W pozostałym zakresie Sąd ustalił go w oparciu o wymienione dowody uznając je za wiarygodne.

Zarzuty uczestniczki do opinii biegłego, zdaniem Sądu w znacznej mierze stanowiły polemikę z prawidłowymi ustaleniami biegłego co do wartości nieruchomości lokalowej. Trafnie argumentował biegły w opinii uzupełniającej, że na pojęcie nieruchomości podobnej ma wpływ szereg cech w tym m.in. jej położenie, stan prawny, przeznaczenie, sposób korzystania, które to cechy biegły ujął na str. 13 opinii. Natomiast stan techniczny konkretnych nieruchomości z reguły nie jest opisywany w aktach notarialnych, których analiza służy biegłemu do szacowania nieruchomości. Stąd brak jest możliwości aby biegły mógł szczegółowo opisać w opinii stan techniczny poszczególnych nieruchomości, które uznał za podobne. Poza polemiką, uczestniczka nie podniosła żadnych konkretnych zarzutów, które mogłyby podważyć wiarygodność opinii biegłego.

Sąd pominął wniosek dowodowy wnioskodawcy o zobowiązanie uczestniczki do przedstawienia informacji o otrzymanych przez nią środkach z (...) w związku ze śmiercią spadkodawcy /k.143/ z dwóch przyczyn. Po pierwsze uczestniczka na rozprawie oświadczyła, że obecnie żadnej dokumentacji z tym związanej nie posiada /k.150/. Po drugie ze względu na treść art. 831 § 3 k.c. o czym poniżej.

Sąd zważył, co następuje:

W sprawie poza sporem było, że odrębna nieruchomość lokalowa stanowiła przedmiot majątku wspólnego H. i F. M.. Ich udziały w majątku wspólnym były równe. Dlatego do spadku po F. M. weszła połowa prawa własności tej nieruchomości o wartości całości w kwocie 182.925 zł., o czym Sąd orzekł w punktach 1 i 2 postanowienia w oparciu o art. 31 § 1 k.r.o. w zw. z art. 43 § 1 k.r.o. oraz art. 684 k.p.c. i 567 § 3 k.p.c.

Wobec nabycia spadku po F. M. przez wnioskodawcę i uczestników w równych częściach po 1/4, ich udziały we wskazanej połowie nieruchomości będącej przedmiotem postępowania kształtowały się po 1/8 części.

Słusznie wskazała uczestniczka w oparciu o art. 922 § 3 k.c. że do długów spadkowych po F. M. należą także koszty zwyczajowego pogrzebu, do którego zalicza się także koszt wykonania nagrobka. W toku postępowania wnioskodawca nie zarzucał aby nagrobek ten odbiegał od tych zwyczajowo stawianych w okolicy pochówku spadkodawcy. Potwierdzają to dowody zaofiarowane przez uczestniczkę. Dlatego do kosztów pogrzebu Sąd zaliczył nie tylko niekwestionowane przez wnioskodawcę koszty zakupu trumny - 1350 zł., wykopania grobu - 1000 zł., kosmetyki i przechowania zwłok odpowiednio 160 zł. i 120 zł., koszty wieńca - 150 zł., palmy - 180 zł., floretu - 80 zł., obramowania grobu - 200 zł., opłaty cmentarnej 604,80 zł., ale również wykonania pomnika 4.180 zł. Łącznie koszty te wyniosły 8.024,80 zł. Sąd nie uwzględnił natomiast kosztów stypy, kwestionowanych przez wnioskodawcę. Zgodnie z rozkładem ciężaru dowodu, to na uczestniczkę H. M. spoczywał obowiązek dowodowy, któremu w tym względzie nie podołała. Wykazane przez uczestniczkę koszty pogrzebu w kwocie 8.024,80 zł. jako dług spadkowy podlegały pomniejszeniu o kwotę zasiłku pogrzebowego, który otrzymała w bezspornej kwocie 4.000 zł. Zatem skoro dług spadkowy wyniósł 4.024,80 zł., to każdy ze spadkobierców F. M. winien go pokryć do wysokości swego udziału w spadku, czyli każdy po 1006,20 zł.

Zarzut wnioskodawcy dotyczący środków otrzymanych przez uczestniczkę z (...) w związku ze śmiercią spadkodawcy nie mógł być skuteczny. Wszak dług spadkowy nie mógł pomniejszyć świadczenie z umowy ubezpieczenia na życie, bo to w myśl art. 831 § 3 k.c. do spadku nie wchodzi. Inny jest bowiem cel tego świadczenia, w przeciwieństwie do zasiłku pogrzebowego, który otrzymuje osoba faktycznie organizująca pochówek w celu jego sfinansowania.

Sąd dokonując podziału majątku wspólnego i działu spadku po F. M., miał na uwadze zgodność zainteresowanych co do sposobu działu spadku i przyznał uczestniczkę H. M. udziały w prawie własności nieruchomości z obowiązkiem spłaty ich równowartości na rzecz wnioskodawcy i pozostałych uczestników pomniejszonych każdorazowo o udział w długu spadkowym. Udziały wnioskodawcy i pozostałych uczestników wynosiły po 1/8 prawa własności nieruchomości, czyli po 22.865,62 zł. pomniejszone każdorazowo o 1006,20 zł. zwrotu części długu spadkowego, co uczyniło spłaty w kwotach po 20.419,50 zł. Kwoty te Sąd zasądził od uczestniczki H. M. na rzecz wnioskodawcy i pozostałych uczestników na zasadzie art. 688 k.p.c. w zw. z art. 622 § 2 k.p.c. i art. 212 § 2 k.c.

Sąd nie podzielił argumentacji uczestniczki opartej na treści art. 5 k.c. jakoby żądanie spłaty na rzecz pozostałych uczestników stanowiło nadużycie prawa sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. W materiale dowodowym sprawy Sąd nie znalazł podstaw aby w zakresie spłaty różnicować pozycję poszczególnych dzieci spadkodawcy ze względu na relacje między nimi a spadkodawcą. Gdyby spadkodawca istotnie oceniał zachowanie części swych dzieci jako niegodne wobec niego, wówczas mógł dać temu wyraz w treści testamentu, dodatkowo korzystając z instytucji wydziedziczenia z art. 1008 k.c. Spadkodawca ani nie sporządził testamentu, ani części swych dzieci nie wydziedziczył. W konsekwencji stały się one jego spadkobiercami ustawowymi i współwłaścicielami nieruchomości. W wyniku działu spadku, dzieci spadkodawcy utraciły na rzecz uczestniczki swe udziały w nieruchomości, co musiało skutkować zasądzeniem ekwiwalentnej spłaty. W innym przypadku doszłoby de facto do nieuprawnionego ich wywłaszczenia. Dlatego zdaniem Sądu, co do zasady, u podstaw pozbawienia spłaty w oparciu o art. 5 k.c. nie mogą leżeć relacje między spadkodawcą a spadkobiercami, lecz jedynie między zobowiązanym do spłaty a uprawnionymi do jej otrzymania. W sprawie z zeznań wnioskodawcy jednoznacznie wynikało, że stosunki między żoną spadkodawcy a jego dziećmi z pierwszego związku były złe i m.in. z tej przyczyny skutkowały stopniowym opuszczaniem przez nich domu rodzinnego. W orzecznictwie sądów powszechnym zgodnie przyjmuje się, że przewidziana w art. 5 k.c. klauzula generalna, pozwalająca na odmowę udzielenia ochrony prawnej w razie stwierdzenia, że wymagają tego zasady współżycia społecznego, winna być stosowana niezwykle rzadko, w przypadkach naprawdę wyjątkowych. Takich

wyjatkowych i rażących zachowań pozostałych uczestników wobec H. M., Sąd nie dopatrył się w zaofiarowanym materiale dowodowym. Stąd ich żądań uzyskania spłaty udziałów w majątku spadkowym Sąd nie uznał za nadużycie prawa w myśl art. 5 k.c.

W zakresie spłaty dodać należy, iż wnioskodawca w treści swych zeznań podał, że „siostra chciała się tej spłaty zrzec”, „siostra tą spłatą w ogóle nie jest zainteresowana” /k.125v/. Ta część zeznań zdaniem Sądu świadczy jedynie o niechęci jaką K. M. darzy uczestniczkę. Zeznania te nie mogą stanowić zrzeczenia się prawa do spłaty sensu stricto z dwóch powodów. Po pierwsze pełnomocnik uczestniczki nadal żądanie to podtrzymywał. Po drugie uczestniczka nie przedstawiła dowodu na zrzeczenie się tego prawa bezpośrednio przez K. M..

Sąd nie rozłożył zasądzonych spłat na raty, bowiem te deklarowała uczestniczka jedynie w przypadku zasądzenia spłaty na rzecz wnioskodawcy. Nadto deklarowane przez uczestniczkę raty po 500 zł. miesięcznie, łącznie przekroczyłyby maksymalny termin spłaty określony w art. 212 § 3 k.p.c. na 10 lat. Uczestniczka winna zatem rozważyć inne możliwości spłaty dzieci spadkodawcy, w tym przy ewentualnej pomocy swego syna i synowej którym zaspokaja potrzeby mieszkaniowe, względnie w oparciu o środki pozyskane z kredytu lub ostatecznie sprzedaży lokalu. Skoro o roszczeniach wnioskodawcy uczestniczka posiada wiedzę od 3 lat, to winna poczynić w tym zakresie odpowiednie przygotowania. Dlatego dodatkowy roczny termin będzie zdaniem Sądu wystarczający aby uczestniczka pozyskała środki na spłatę wnioskodawcy i pozostałych uczestników.

O kosztach sądowych, Sąd orzekł na zasadzie art. 520 § 2 k.p.c. w zw. z art. 113 ust 2 u.k.s.c. Należna opłata od wniosku o podział majątku wspólnego i dział spadku to 1000 zł., a wydatki na wynagrodzenie biegłego to 1370,77 zł. Łączne koszty sądowe wyniosły 2370,77 zł. i przy stosunkowym ich rozdziale obciążają kwotą po 592,69 zł. każdego z zainteresowanych. Uczestniczka H. M. od kosztów sądowych została zwolniona postanowieniem wydanym na rozprawie 11 lutego 2014r., a wnioskodawca pokrył już 300 zł. opłaty, stąd kosztami tymi Sąd uczestniczki nie obciążył, a od wnioskodawcy pobrał różnicę czyli 292,69 zł.

SSR Łukasz Malinowski